

Het moet dus een heilig, rechtvaardig en waarachtig mensch zijn, die in Gods gericht voor mij optreedt.

Maar ook dit is mij niet genoeg: Hij moet tegelijk ook waarachtig God zijn: geen schijn-god, ook geen zelfuitgedachte God, maar ware, waarachtige, eeuwige God, dezelfde goddelijke natuur deelachtig, als de Vader.

Waarom?

Niemand kan de last van Gods eeuwige toorn dragen, niemand vermag het, door de golven en baren van Gods toorn door te dringen, dat kan alleen iemand, die Gode gelijk is, die God uit God is: anders zou Hij onder de last van Gods toorn tegen de zonde moeten verzinken; en het ging zijn macht te boven anderen daarvan te verlossen.

De betaling, die aangebracht moet worden, moet een eeuwig-geldende zijn. En zij moet afgesloten worden op een wijze, waaruit duidelijk blijkt, dat zij niet alleen voor dit tijdelijke leven, maar voor alle eeuwigheid geldt.

Want, wat doet een mensch, heden en morgen en tot zijn laatste oogenblik, anders dan zondigen?

Helaas, als zondaar leef ik — als zondaar zal ik moeten sterven. Daarom kan ik niet buiten zulk een Middelaar, die waarachtig en rechtvaardig mensch, en die tegelijk ook sterker dan alle schepselen, d.i. die ook waarachtig God is.

Zulk een Middelaar heb ik noodig, en de Heilige Geest, die mij geleerd heeft, dat ik een zondaar ben, zal mij ook dien ééne Middelaar en Verlosser leeren zoeken, totdat ik Hem gevonden heb.

Zijn Naam is Jezus Christus, hooggelooft tot in eeuwigheid.

Amen.

MENSCH EN GOD.

VRAAG EN ANTWOORD 16—17.

Vraag: Waarom moet hij een waarachtig en rechtvaardig mensch zijn?

Antwoord: Omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat de menschelijke natuur, die gezondigd had, voor de zonde betaalde en dat een mensch, zelf een zondaar zijnde, niet kon voor anderen betalen.

Vraag: Waarom moet hij te zamen ook waarachtig God zijn?

Antwoord: Opdat hij, uit kracht zijner Godheid, de last van de toorn Gods aan zijn menschheid dragen en ons de gerechtigheid en het leven verwerven en wedergeven mocht.

Bij de herdenking van de geboorte van onzen dierbaren Heiland hebben wij zoowel als de kinderen behoefte aan een grondig onderricht, opdat wij mogen weten, wie eigenlijk onze Heere Jezus Christus is.

Men zal de geschiedenis van de geboorte onzes Heeren Jezus Christus op den duur nog geheel miskennen, of, hetgeen reeds geschiedt, deze als een fabel beschouwen. Want het is zoover in Europa gekomen, dat de mensch vergeet, dat hij mensch is en God de Heere wordt eveneens vergeten. En terwijl men door bijbelgenootschappen en zendingsverenigingen het Christendom tracht in stand te houden, verdwijnt het al meer en meer en wordt het pausdom overheerschend. Bij de Evangelischen, de Hervormden, neemt al meer en meer een ijskoude onverschilligheid omtrent den Persoon, die ons het dierbaarste moest zijn, de overhand. Niet een onverschilligheid omtrent zichzelf, om na te jagen en te bemachtigen, wat het vleesch voor zijn lusten begeert. Niet een onverschilligheid omtrent het genot der wereld. Maar wel een onverschilligheid omtrent de waarachtige persoonlijke vereeniging en verbintenis met

Hem, van wien wij belijden, dat Hij, de waarachtige God, tevens mensch geworden is. — Er is allerlei nood en deze nood kan tot God drijven: en zoo kan men dan leeren bidden en ondervinden, dat God *helpt* — en daaruit dan besluiten, dat God de mensch *genadig* is? en dat de Heere Jezus voor ons is? — Volstrekt niet! God de Heere is gezeten boven in de hemel, Hij is de allerhoogste Koning! Hij hoort de raven, die tot Hem roepen, — komen zij daarom in de hemel? Als Hij zich niet meer kan ontfermen over de volwassenen, dan ontfermt Hij zich over de kleine kinderen en de dieren, en zegt: „En Ik zou die groote stad Nineve niet verschoonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend menschen zijn, die geen onderscheid weten tusschen hunne rechterhand en hunne linkerhand; daartoe veel vee?” (Jona 4 : 11). Komen dan de dieren in de hemel? — Wat aardsch is, dat is en blijft aardschgezind. En als een volk of een stad God, den levenden God, van zich stoot, zooals men thans allerwegen begint te doen, dan zal God, eer Hij met Zijn oordeelen komt, haar alleen nog een tijd lang *dragen* in lankmoedigheid, opdat nog behouden worde, wat behouden moet worden. Evenwel wat aardsch is, dat is en blijft aardschgezind en terwijl God de Heere de Zijnen wel zal bekleeden als een genadig Vader, zullen de anderen met de wereld vergaan. Het gaat er om, dat de ziel, de arme ziel, verbonden zij met Hem, die gezeten is daarboven aan Gods Rechterhand; dat men in de geest naar Bethlehem is gegaan, evenals de herders, dat men, zooals zij, Jezus heeft gevonden, dat men ook Jezus vindt voor zijn ziel — in doeken, in de kribbe.

Laat ons dan in het kort nagaan, wie Hij is, dien wij noemen onzen Heere Jezus Christus en daartoe opslaan de Heidelbergsche Catechismus. Daar lezen wij, vraag 12: „Aangezien wij dan, naar het rechtvaardig oordeel Gods, tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er eenig middel, waardoor wij deze straf ontgaan mogen en wederom tot genade komen?” Antwoord: „God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan dezelve of door onszelven, of door een ander, volkomen betalen.” Vraag 13: „Maar kunnen wij door onszelven betalen?” Antwoord: „In geenerlei wijze; maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder.” Vraag 14: „Kan ook ergens een bloot schepsel gevonden worden, dat voor ons betaalt?” Antwoord: „Nee; want, ten eerste, wil God aan geen ander schepsel de schuld straffen, welke de mensch gemaakt heeft; ten andere kan ook geen bloot schepsel

de last van Gods eeuwige toorn tegen de zonde dragen, en andere schepselen daarvan verlossen.”

Dat hebben wij nu zoo in onze jeugd reeds geleerd en een ieder denkt: Dat weet ik. Maar het moet ondervonden worden. Ieder, die tot God bekeerd is, weet, dat hij een losprijs moet brengen. Hij is op eens tot de overtuiging gekomen: God moet genoegdoening hebben. En dan gaat zijn ziel zich moeizaam afsloven, om God Zijn genoegdoening te geven. Hij zal zich bekeeren, ja, zal niet ophouden zich te bekeeren, tot hij zich niet meer bekeeren kan. Het is nu eenmaal een behoefte der ziel, dat God genoegdoening moet hebben. En waar nu niet gepredikt wordt, dat de mensch, met al wat hij is, onder de zonde verkocht is en het beeld Gods heeft verloren, daar moet beginnen en wassen het rijk van den antichrist, met zoogenaamde of quasi-werken, die God niet heeft geboden, om Hem genoegdoening te brengen. Daarom: of Roomsche, of bekeerd, — er blijft geen derde over.

Wie betaalt nu de eeuwige schuld, die ik gemaakt heb? Wie brengt de Wet, die ik heb geschonden, weer tot eere? Hier helpt men zich wel met een half geloof, als de mensch niet in de nood zit. Als hij echter in nood is, als ziekte en dood op de mensch aankomen, ach, dan is het geloof weg, indien niet de Geest des Heeren de mensch vasthoudt en hem moed geeft, om met de dorre hand van zijn geloof de weldaad van Christus aan te nemen. Als de mensch niet eerst door een waarachtig geloof Christus is ingeplant, dan zal hij vertwijfelen en zeggen: „Ik weet niet meer, hoe het met mij staat!” Hetgeen helaas zoo dikwijls in de Gemeente wordt gehoord.

Nu komt verder de vraag: „*Wat moeten wij dan voor een Middelaar en Verlosser zoeken?*” Er staat niet: Wat moeten wij voor een Middelaar en Verlosser *hebben?* Want wie Hij is, dat weten wij allen. En wat dat „hebben” betreft, de mensch denkt: Goed, als ik Hem eenmaal noodig zal hebben, dan zal ik mij morgen, of overmorgen, of over tien jaar nog wel eens van Hem bedienen! De Catechismus vraagt: „Wat moeten wij voor een Middelaar en Verlosser *zoeken?*” Als de ziel in angst en nood komt, dan zoekt zij. Zij is ongelukkig, zij moet God hebben, zij moet den Heere Jezus hebben. „Wat moeten wij voor een Middelaar en Verlosser zoeken? *Zulk een, die een waarachtig en rechtvaardig mensch is, en nochtans ook sterker dan alle schepselen, dat is, die ook waarachtig God is.*”

Nu volgen in de Catechismus twee vragen, die ik nader wensch te overwegen, nml. de 16de en de 17de vraag: „*Waarom moet*

hij een waarachtig en rechtvaardig mensch zijn?" en: „Waarom moet hij te zamen ook waarachtig God zijn?"

De Profeet Jesaja zegt aangaande deze dingen in Hoofdstuk 9: „Een Kind is ons geboren”. Daar hebben wij den waarachtigen Mensch. „Is ons geboren”, dus: voor ons, — daar hebben wij den rechtvaardigen Mensch. „Een Zoon is ons gegeven”: daar hebben wij den Zoon Gods als waarachtig God. En de Apostel Paulus zegt 1 Cor. 15 : 47: „De eerste mensch is uit de aarde, aardisch; de tweede mensch is de Heere uit den hemel”.

Laat ons nu de beide vragen en hare antwoorden wat nader uiteenzetten.

„Waarom moet Hij een waarachtig mensch zijn?” Als de liefde-loosheid hand over hand toeneemt en de liefde tot het aard-sche, tot het genot der wereld alles verdringt, dan neemt God eindelijk de prediking weg en verbergt Zijn getuigen in hun laatste rustplaatsen en het Woord is weg. Eerst slaat men er geen acht op, welk een waarde het Woord heeft en denkt zichzelf te kunnen helpen. Maar daarna komt de duisternis en deze neemt allengs de overhand en ten laatste is men naar het uiterlijke een Christen, men heeft het goede, oude geloof en van binnen ziet men er toch uit als een sodomsappel, waarvan men verhaalt, dat hij van buiten de mooiste appel van de wereld is, maar van binnen niets dan stof en modder bevat. Zoo verdwijnt ook de ware kennis van den Persoon van Christus en weldra begrijpt geen mensch meer, waarom onze Heiland Jezus Christus waarachtig mensch is en moet zijn. Daarom willen wij, die voor God belijden, dat wij menschen zijn, de troost aannemen: wat het eigenlijk wil zeggen, dat onze dierbare Heere en Heiland waarachtig en rechtvaardig mensch voor ons is en was in de dagen Zijns vleesches.

Daar staat nu in de allereerste plaats Gods Wet. Gods Wet? — ja, daar vraagt men wel is waar niet meer naar: de Tien Geboden worden weggeëvangéliseerd of men zet zich er over heen, meenende, dat men ze kent, en dat men wedergeboren en bekeerd is. Maar de Wet Gods zal door God eeuwig gehandhaafd worden. De koninkrijken en volken, de steden en geslachten mogen voortgaan met hun drijven: — handhaaft de wereldlijke politie haar wetten en verordeningen, God de Heere zal Zijn Wet ook handhaven. En nu ga het er ons om, dat Zijn Wet bij ons blijft, omdat God de Heere ons die heeft gegeven. Want Hij is onze Schepper en onze Souverein, en Hij kan ons dus voorschrijven, wat wij te doen en te laten hebben. En zoo heeft Hij ons dan de Tien Geboden gegeven, opdat zij

gehouden worden. — Men denkt nu wel, dat er geen politie en geen raadhuis daarboven in de hemel is, maar die zijn er toch en Gods Wet wordt gehandhaafd. Als er iets aan hapert, komt men er niet. God eischt van de mensch, dat hij Zijn Wet zal houden. — „Ja maar, dat kan ik niet!” — Daar zal God weinig naar vragen! Hij heeft u zoo gemaakt, dat gij ze kunt houden, doch wij hebben onszelf door moedwillige ongehoorzaamheid en verleiding des duivels, handen en voeten verbrand en ongeschikt gemaakt. Wij kunnen ons niet verontschuldigen met te zeggen, dat ons hart niet meer tot Gods Wet geneigd is. God heeft ons een hart gegeven, dat het wèl was! De mensch is er, om Gods Wet te houden! — „Dat kan ik niet!” — Ja, als dat voortkomt uit een verslagen hart, dat lust en liefde heeft om Gods gebod en Wet te houden, doch gevoelt, dat het niet gaat en dat het zich heeft verdorven en geheel en al onbekwaam daartoe gemaakt en dat die toch zoo gaarne zou houden, — dan zou het wat anders zijn.

Nu komt tot ons het liefelijk Evangelie: Het Kind, het heilige Kind is gesteld onder dezelfde Wet, waaronder wij gesteld zijn. (Gal. 4 : 4). Is het toch waar? — Ja! Hij krijgt de Tien Geboden mee; er is geen andere wet voor den Heere Jezus. Sommige dwaalleeraars willen wel voor den Heere Jezus een andere wet dan voor ons, maar Hij had geen andere dan de Tien Geboden, daaronder is Hij gesteld geworden. Dat wij toch nooit aan den Heere onzen Heiland mochten denken dan zoo, dat wij aan Hem denken als aan onzen Plaatsbkleeder en Borg, die in onze plaats treedt. Wonderbaar Koningskind! Hij wordt gemeen soldaat en moet zich aan alle vermoeienissen onderwerpen. Zoo is Hij onderworpen aan de Wet Gods. Waartoe? Voor mij! voor mij! voor allen, die de Vader Hem gegeven heeft, opdat Hij als mensch in hun plaats voor hen de Wet zou vervullen. Hij, die boven de Wet staat, de Wetgever, die de Wet met Zijn vinger schreef op de steenen tafelen op Sinaï, die met Zijn vinger en Zijn Geest de Wet schrijft in de harten der Zijnen, — Hij is het, die daar heen-gaat in onze plaats, onderworpen aan dezelfde Wet. Daartoe wordt Hij mensch, en vervult als mensch de Wet voor allen, die de Vader Hem gegeven heeft. Daarom laat Hij zich aan de Wet onderwerpen, opdat Hij haar naar letter en naar Geest vervuld hebbe; daarom treedt Hij op als Borg en Plaatsbkleeder voor de Zijnen, om de door hen geschonden Wet weder op te richten, om Gods wil geheel te doen.

De Wet eischt straf voor alle overtreders. Dat weet gij reeds

uit het burgerlijke leven; daar eischt de burgerlijke wet straf voor ieder, die haar overtreedt. De Wet is onbarmhartig en streng, zij kan niet barmhartig zijn. Zij kan slechts zien op de letter en de persoon niet aanzien. Die gezondigd heeft, moet gestraft worden. Zal er nu iemand komen en de straf dragen, dan moet het een mensch zijn. Dat eischt de rechtvaardigheid Gods, dat is het recht der Wet: die gezondigd heeft, die moet de straf dragen. De mensch heeft gezondigd, dus moet ook de mensch de straf dragen. Zoo neemt Hij dan onze menschheid aan, om als mensch de straf te dragen van al degenen, die roepen: „Uit de diepte roep ik, o Heere, tot U!”

De zonde, waar moet zij veroordeeld worden? Waar moet zij gevonnist, terechtgesteld worden? (Rom. 8 : 3). Misschien daarboven voor de rechterstoel? Dan zou zij buiten ons zijn. Waar moet zij veroordeeld worden? Misschien in mijn binnenkamer, waar ik, voor God nederliggende, zeg: „Mijn zonde berouwt mij, zij doet mij leed?” Dan zou ik ze morgen weer doen! En wat is dat voor een veroordeeling! De zonde moet niet enkel betreurd worden, maar zij moet terechtgesteld, te niet gedaan worden. — Waar? — In het vleesch. De zonde, die in het vleesch zit, moet uit het vleesch weg. Wij zullen het wel laten, de zonde in ons vleesch te veroordeelen en weg te doen: daarvoor hebben wij onszelf en de zonde veel te lief. En toch zijn wij het aan Gods Wet verschuldigd, de zonde in het vleesch te veroordeelen: de mensch moet het doen. Als er bij de mensch begeerlijkheid des vleesches, begeerlijkheid der oogen en grootschheid des levens is dan moet de mensch deze in zijn vleesch te niet doen: dat wil de Wet. De duivel weet dat en leert daarom den mensch, zichzelf te kastijden en te pijnigen, om de zonde zoo te veroordeelen. Maar daardoor wordt er slechts meer kruit aangedragen, om het vleesch geheel en al te doen ontbranden en verteren. Nu eischt de Wet echter toch, dat de oude Adam gedood, dat het lichaam der zonde te niet gedaan zij, dat wij voortaan niet meer zondigen. Het is niet genoeg, dat men komt, vandaag en morgen, om zijn zonde te betreuren, het gaat dan toch weer in de oude sleur voort. Neen, de zonde moet weg, zij moet gedood zijn. Daarin slaagt men, naar men meent, in de Roomsche Kerk. Daartoe komt men bij iedere belijdenis, waar men werken in de plaats van Christus gesteld heeft, waar men beide doet: zich aan Christus willen houden en dan toch weer op werken vertrouwen. Zoo is dus de mensch een aartsleugenaar, — en toch: de *mensch* moet het doen!

Doch nu komt de Heere. Hij wordt *mensch*, om in Zijn vleesch de zonde te veroordeelen. Wel te verstaan, niet de uitwendige overtredingen, die zijn gevolgen van de zonde, maar *de* zonde, waarin wij allen verstrikt zijn, dat men altijd af is van den levenden God en weet, wat goed en kwaad is. Hij heeft de zonde laten uitwoeden in Zijn vleesch en haar in Zijn vleesch te niet gedaan. „Hetgeen der Wet onmogelijk was, daar zij door het vleesch krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch” (Rom. 8 : 3). In het vleesch van Christus namelijk veroordeelde Hij de zonde. Christus is gekruisigd, „opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen” (Rom. 6 : 6).

Dat zijn de weldaden, die onze geliefde Heiland ons heeft verworven, doordien Hij heeft willen zijn: waarachtig mensch. Wie geen waarachtig mensch is, kan de zonde niet kennen, kan de Wet Gods niet kennen, zooals zij is. Zoals Gods Wet ons menschen gegeven is, kunnen de engelen haar niet kennen. Dat is dus de weldaad, die onze Heiland ons heeft verworven, doordien Hij waarachtig mensch is geworden: dat Hij de zonde in Zijn vleesch heeft willen te niet doen en veroordeelen. Zoo heeft Hij ook onze Hoogepriester willen zijn. Ieder hoogepriester nu werd uit de menschen genomen, zoo moest Hij ook uit de menschen genomen worden. Want was Hij een schijnmensch, een engel geweest, zou Hij dan onze verlorenheid hebben kunnen gevoelen? Wat verlorenheid voor God is, kan niemand gevoelen, als hij zich niet aan de Wet heeft onderworpen en alle zonden op zich heeft laten aankomen, de zonde bij zichzelf veroordeelende. Zoo heeft zich dan de Heere onze Heiland met ons vleesch en bloed laten bekleeden en wilde Hij geboren worden uit Eva, door wie de overtreding gekomen is, uit Tamar, uit de heidensche, Moabietische Ruth, uit de overspelige Bathseba. Uit hoeren en tollenaars wilde Hij geboren worden, in ons zondige vleesch en bloed wilde Hij komen, opdat wij, menschen, als wij wegzinken voor Gods Wet, Hem omvatten en zeggen: Mijn Jezus! mijn Broeder! Al heeft de duivel ons vleesch stinkend gemaakt, hij zal het toch niet eten, — stof kan hij eten, maar het vleesch, van God afgevallen, God wil het terughebben. Als de bazuin klinkt, moet het het graf uit.

De Heiland is dus als waarachtig mensch aan de Wet onderworpen, om haar voor al de Zijnen te vervullen, de straf te dragen, die wij hebben verdiend. Want Gods rechtvaardigheid

gedoogt niet, dat een ander schepsel betaalt voor de zonde, die de mensch heeft begaan. En zoo vernemen wij dan verder tot onze troost, dat Hij alzoo onze Hoogepriester en Middelaar wilde zijn, om zich voor ons niet te schamen, als de duivel komt, om ons voor Gods rechterstoel aan te klagen, maar te zeggen: Hij is Mijn! En Hij is in ons vleesch gekomen, opdat Hij alzoo medelijden kon hebben, in alle dingen, gelijk als wij, verzocht geweest zijnde, doch zonder zonde.

Maar Hij moet niet alleen een waarachtig mensch zijn, Hij moet ook zijn een *rechtvaardig* mensch, want Hij treedt op als Plaatsbekleeder, die zelf niet zondig kan zijn. God de Vader maakte Hem tot zonde voor ons en Hij heeft het in eeuwige liefde voor ons willen zijn; maar als er een gebrek, een vlek aan Hem is, dan is Hij niet het volkomen, vlekkelooze Lam. Heeft Hij te betalen voor één zonde, door Hemzelve begaan, dan kan Hij niet voor anderen betalen. Hij neemt de zonde der wereld op zich, doch in zichzelf is Hij heilig en voor Gods Wet rechtvaardig. Alle, alle zonde laat Hij op zich aankomen en neemt al haar verzoeking op zich, doch van binnen houdt Hij zich rein van alle zonde. Was Hij geen rechtvaardig mensch, Hij kon voor anderen niet betalen. Ten tweede had onze menschelijke natuur nooit kunnen opgenomen worden in Gods natuur, zoo Zijn natuur niet rein ware geweest. Daarom komt Hij als onze Plaatsbekleeder, neemt onze natuur aan, om voor onze zonde te betalen, terwijl in Zijn hart God het een en al is.

Waarom moest Hij ook *waarachtig God* zijn? Vooreerst dit: wordt een zonde niet voor God erkend, dan kan men daarvoor ook geen betaling krijgen. Is er een vermogend man, die al uw schulden wil betalen en hij vraagt u naar het bedrag, — al verzwijgt gij dan maar een stuiver, dan houdt gij uw schuld. Voor God moet de *geheele* zondenschuld beleden worden. O, als wij den Heere God klagen, dat wij zondaars zijn, dan geve Hij ons de genade Zijns Heiligen Geestes, dat wij dit in waarheid doen. Maar niet, zooals ik van zoovelen moet hooren, die zeggen: „Ik ben een groot zondaar!” — maar bij wie ik het toch niet zou durven wagen, hun op een enkele zonde opmerkzaam te maken! Zoo min wil de mensch in waarheid zijn zonde belijden, hij is daartoe veel te trotsch en te hoogmoedig. In het algemeen wil hij wel zeggen, dat hij een zondaar is en wil hij zingen van de vergeving der zonden, maar kom hem niet aan het lijf, want dan heeft hij geen zonde! Terwijl de mensch aardschgezind is, wil hij hemelschgezind heeten. Terwijl hij

gierig is, wil hij het niet zijn. Ofschoon hoereerende, wil hij kuisch heeten. Zoo is het gesteld met de menschen, met de Christenen, met hen, die licht genoeg hebben, om te weten, hoe het met hen staat. Opdat nu de gansche verdorvenheid voor God beleden worde, daartoe heeft God Zijn wegen, om de mensch te verootmoedigen, zoodat hij wegzinkt voor Gods Wet en zegt: hetzij ik gezondigd heb of niet, ik houd mij aan de genade alleen. De verborgen zonden zijn veel schrikkelijker dan de openlijke, want deze komen uit de eerste voort. De mensch is als een vat buskruit: er behoeft maar een vonk bij te komen en alles ontploft. Zoo zijn wij en toch willen wij het niet weten, het niet voor God belijden. Ja deze of die zonde, maar wat het eigenlijke, schrikkelijke verderf is, wie kan het voor God berouwvol belijden en erkennen, en zeggen: „Heere God, dat is mijn schuld”? — Dat doet Eén. Hij is waarachtig Mensch en als waarachtig Mensch wil Hij niets weten dan hetgeen de Vader Hem openbaart. Maar gelijk Hij waarachtig Mensch is, zoo is Hij ook waarachtig God en als God doorzoekt Hij de diepten der verlorenheid. Hij doet ons vleesch aan, heeft het aan zich en belijdt alle schuld als Mensch. Hij moet echter waarachtig God zijn, om onze zonde en schuld te betreuren, te erkennen en betaling aan te brengen.

Daarbij komt nu een tweede. Twee dingen zijn er, waaronder de mensch het geen twee seconden uithoudt: *Gods toorn*, als die in waarheid gevoeld wordt en de *liefde* des Heeren Jezus, als Hij komt en de mensch met Zijn vleugelen bedekt. Onder beide moet de mensch bezwijken, als het lang duurt. Ach, als de mensch in het stof ligt, in het bewustzijn van zijn zonde en schuld, wie kan het uithouden? Wie kan zich daar met een Psalm of tekst over heen zetten? Wie kan de toorn Gods verdragen over één eenige zonde, die erkend wordt? En nu over vele zonden en overtredingen! En nu de zonde, de ergste en vreeselijkste van alle: als de mensch zoo gaarne zou willen gelooven en niet kan. Al de bocze gedachten, het gruwelijkste, dat in het hart des menschen kan opkomen, om alles, alles, wat God heeft gezegd van genade en zaligheid, in twijfel te trekken en overhoop te werpen in het arme menschenhart! Welk een benauwdheid op het sterfbed! Geen mensch kan Gods toorn aan zijn eigen menschheid voor zichzelf dragen. Heb het maar eens ondervonden, heb maar eens de zonde van een vriend, van een stad, van een geliefd volk op uw ziel genomen en smaak maar eens de toorn Gods! Geen mensch houdt het uit! En nu hoor: alle zonde van allen, allen, allen, die de Vader

nu zes duizend jaren aan Zijn Zoon heeft gegeven, om hun het Evangelie te brengen, lagen op Christus. Kon hij nu de toorn Gods daartegen aan Zijn menschheid dragen? Een enkele blik van Petrus doodt Ananias en Saffira en als God, de allerhoogste Koning, een mensch aanziet, vergaat hij en wordt tot stof en asch. En nu staat Christus daar tegenover God, mijn Heiland, mijn Borg en Plaatsbeksleeder; — waarachtig God uit God zijt Gij, anders hieldt Gij het hier niet uit! Zoo moest Hij dus waarachtig God zijn, opdat Hij uit kracht Zijner Godheid de last van Gods eeuwige toorn tegen de zonde der menschheid, tegen onze zonde, aan Zijn menschheid kon dragen!

En nu komen wij aan het derde. Het staat met de genoegdoening aldus: als iemand genoegdoening wil brengen, dan heeft hij hetzelfde te brengen, wat Christus bracht. Meer nog: als een arme al zijn goed heeft doorgebracht en zich in schulden heeft gestoken en er komt iemand en betaalt al zijn schuld, ja verlost hem uit de gevangenis, waarin hij om zijn schulden is geworpen, zoodat de man nu vrij is en vrij kan gaan, waarheen hij wil, — wat heeft de man dan? *Hij is immers even arm als voorheen!* Zijn schuld heeft hij niet meer, waarom hij in de gevangenis was geworpen, maar nu zit hij daar, is geheel arm en heeft niets om van te leven. — Wel, als God zonde vergeeft, voor de zonde betaalt, alles betaalt, dan zijt gij immers nog even arm als te voren! Erken het, opdat gij niet sterft met een valsche, met een gestolen troost, opdat de waarachtige heiligmaking bij u gevonden worde. Neen, er moet méér zijn. Daarom zegt ons de Catechismus: Hij moet waarachtig God zijn, opdat *Hij ons de gerechtigheid en het leven veroveren en wedergeven mocht.*

Derhalve, God is eeuwig, de Wet, het uitvloeisel van Gods heiligheid, is eeuwig, evenals Hij. De zonde tegen de Wet is een eeuwige zonde, want de Wet is voor eeuwig geschonden. Zoo is dus de straf ook eeuwig, de schuld eeuwig, de toorn eeuwig. Kan nu ook een menschelijke natuur dit eeuwige wegnemen, de eeuwige schuld, de eeuwige zonde, — wat dan? Dan zijn wij nog niet verder dan Adam. Adam is eindig, Christus heeft als Mensch eindig willen worden, om voor ons in de dood te gaan en te gelijker tijd is Hij de eeuwige God, om een eeuwige restitutie aan te brengen. Om alles weder te herstellen, moet de Wet wederom in volle heerlijkheid staan. Wat verbroken is, moet weg en alles weer hersteld zijn. Dan eerst wordt God in waarheid verheerlijkt, als er een gerechtigheid komt, die eeuwig is. Die heeft Adam niet gehad. Zoo wordt

God in waarheid geëerd en verheerlijkt, als Hem een nieuw leven gebracht wordt, een *ander* dan het leven van Adam: want dit was afhankelijk van de volbrenging van het gebod. Maar het leven, dat Jezus heeft aangebracht, is niet afhankelijk van ons, maar van Hem, die eeuwig is.

Willen wij dus de waarachtige troost hebben, dan houden wij dit vast: onze Heere en Heiland is geen schijnmensch, maar waarachtig mensch, evenals wij. Hij at en dronk, sliep en sprak, wandelde door de stad, evenals een ander mensch. Zoo was Hij in onze menschheid en werd, wat wij zijn, opdat wij zouden worden, wat Hij is. Hij werd, wat wij zijn, om zoo de Wet te vervullen, de straf te dragen, mijn zonde in Zijn vleesch te niet gedaan te hebben; om te worden mijn barmhartige Hoogepriester, die mijn zwakheden kent en medelijden kan hebben. Hij was rechtvaardig Mensch en heeft zoo mij arm zondaar in zich op kunnen nemen en voor mij kunnen betalen! — Hij heeft moeten zijn en Hij is en blijft de waarachtige God en het eeuwige leven, anders zou Hij nooit de eeuwige schuld hebben kunnen kennen en belijden. Hij zou nooit de eeuwige toorn van God tegen de zonde aan Zijn menschheid hebben kunnen dragen. Hij is en blijft de waarachtige God en het eeuwige leven. Want dat is Gods macht, dat er voor mij en u, voor ons goddeloozen, een eeuwige vreemde gerechtigheid bereid is, dat er voor u en mij, voor ons dooden, eeuwig leven is.

Zoo blijft onze hooggeprezen Heere en Heiland waarachtig en rechtvaardig Mensch en waarachtig God. Evenals de wijzen uit het Oosten, toen zij Hem in de kribbe zagen, Hem aanbadden en niet zagen op vleesch en bloed, niet op hetgeen voor oogen was, niet op de eenvoudige doeken, niet op hetgeen verstand hier kan inbrengen, — zoo wijk ook gij niet terug van de kribbe, maar aanbidt Hem als uw God en Verlosser, uw Goël en Heiland, Borg en Plaatsbeksleeder! Dan ligt gij zacht in de koets van Salomo (Hoogl. 3 : 9 en 10) en wordt gij heengedragen door dit leven, door zonde en nood. En als het laatste uur komt, zult gij overgebracht worden in de genade van Jezus Christus. Amen.

IMMANUEL.

VRAAG EN ANTWOORD 16 EN 17.

(Schets).

Vraag: Waarom moet Hij een waarachtig en rechtvaardig mensch zijn?

Antwoord: Omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat de menschelijke natuur, die gezondigd had, voor de zonde betaalde; en dat een mensch, zelf zondaar zijnde, niet kon voor anderen betalen.

Vraag: Waarom moet Hij tegelijk een waarachtig God zijn?

Antwoord: Opdat Hij, uit kracht zijner Godheid de last van de toorn Gods aan Zijn menschheid zou kunnen dragen en ons de gerechtigheid en het leven zou kunnen verwerven en wedergeven.

Christus moest waarachtig *mensch* zijn,

1. opdat Hij onderworpen zou zijn aan dezelfde Wet, welke ook wij onderworpen zijn; en opdat Hij voor ons, in onze plaats, dezelfde wet gehoorzamen zou.

Zijn gehoorzaamheid was dezelfde als die welke de wet van ons eischt. Christus heeft niet een andere wet ontvangen.

Zijn gehoorzaamheid moest van zoodanige aard zijn dat deze ons kon worden toegerekend.

Laten wij het toch nooit vergeten, ook als wij denken aan Christus' geboorte, dat Hij in alle opzichten onze plaatsvervanger is geworden.

De Wet eischt niet alleen dat de straf op de overtreding zal worden gedragen; ook de eisch van volkomen gehoorzaamheid blijft onaangetast.

2. opdat Hij de straf zou dragen, welke wij verdiend hadden. God had n.l. gezegd: Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.
3. Gods gerechtigheid laat niet toe dat een natuur, die niets gemeen heeft met de natuur die zondigde, de straf zou dragen.

Het recht der wet eischt dat de natuur, welke gezondigd heeft, ook genoegdoening aanbrengt voor de zonden en de straf drage.

4. de zonde moest in het vleesch geoordeeld en vernietigd worden.
5. Hij moest een ware Hoogepriester zijn in de dingen, die tus-schen God en menschen te doen waren (Hebr. 5 : 1).
6. In het paradijs klonk de belofte dat Hij een waarachtig mensch zou zijn.

Christus moest een *heilig* en *rechtvaardig* mensch zijn,

1. Indien aan Hem de geringste vlek gekleefd had, dan zou Hij voor zichzelf hebben moeten betalen.
2. Dan had nimmer menschelijke natuur in de Goddelijke Per-soon van den Zoon Gods kunnen worden opgenomen.

De satisfactio vooronderstelt:

1. Erkenning der schuld als eigen schuld.
2. Dat Hij, die de satisfactio aanbrengt, zich aan de straf onderwerpt alsof Hijzelf deze straf verdiend had.
3. Een volkomen herstel van Adam om de gemaakte schuld goed te maken. ¹⁾
4. Niemand kan als borg de schulden die een ander gemaakt heeft voor zijn rekening nemen, tenzij hij met den schulde-naar in bijzondere en allerinnigste relatie staat. De geheele vloek moet hem kunnen treffen.

Tegelijk moet Christus waarachtig God zijn,

1. de misdaad moet erkend en beleden worden: alle zonden van alle menschen, de zonden der geheele wereld, de geheele verdorvenheid van onze natuur. Hij die dit alles kent, erkent en belijdt, actu simplici, moet tegelijk God zijn. De losprijs is onvolkomen, indien ook maar één zonde niet erkend zou worden.
2. de volle last van de toorn Gods, de tijdelijke, geestelijke en eeuwige dood, moet worden gedragen. Dit gaat de kracht van elk schepsel te boven. Ieder, die de toorn Gods over eigen leven voelde, weet dit. Wie houdt het uit wanneer de toorn tegen alle zonden van alle uitverkorenen moet gedragen worden?

¹⁾ Eine vollkommene Wiederbringung des Adam um den gemachten Schaden wieder gut zu machen.

Hij, die zulk een last van toorn op zijn schouders neemt, moet God tegenover God zijn.

3. Er moet zijn een volkomen herstel van het verloren gegane en verdorvene, een volkomen genoegdoening voor de geleden schade; er moet een restitutio integra zijn. Ja, meer nog, het is niet voldoende dat het „debet” betaald wordt. Want dan zouden wij nog in onze armoede gebleven zijn.

Dat zou precies eender zijn als wanneer ik iemands schulden volledig betalen zou, maar hem niet terzelfder tijd ook schenken zou zoovele goederen of nog meerdere als hij verloren had.

Dan zou zijn schuld wel betaald zijn, maar al heeft hij nu geen schulden meer, leven kan hij ook niet!

De gerechtigheid en het leven moeten voor ons verworven en teruggebracht worden. En in zulk een overvloed, dat in deze weg van recht alle deugden en volkomenheden van God worden grootgemaakt. —

In Adam was alles tijdelijk.

Er moet een gehoorzaamheid, een gerechtigheid aanwezig zijn, welke van oneindige waarde is en waarvan God mij in het bezit stelt.

De gehoorzaamheid van Christus verheerlijkt God méér dan wanneer de wet door Adam en door ons niet zou overtreden zijn.

Nu hebben wij meer als wij hadden in Adam, voor de val. Omdat Christus onze waarachtige God en het eeuwige leven is, zoo is alles wat wij hebben, door onze gemeenschap met Christus, eeuwig: eeuwige gerechtigheid, eeuwig leven in Christus Jezus.

Ons leven is nu veel heerlijker dan dat van Adam of van de Engelen. —

1. Om de eeuwige toorn te dragen is de menschelijke natuur van Christus door de Goddelijke natuur ondersteund.
2. Hier is geschied allerlei mededeeling van gaven, werkingen en eigenschappen der beide naturen.
3. Christus als Bondshoofd en Plaatsbekleeder heet: Immanuel, God met ons.
4. Daarom heeft alles wat Hij voor ons gedaan heeft een oneindige waarde, een eeuwige geldigheid en eeuwige werking.

DE CHRISTEN GELOOFT GODS BELOFTE.

VRAAG EN ANTWOORD 22.

Vraag: Wat is dan een Christen noodig te gelooven?

Antwoord: Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk Geloof in een hoofdsom leeren.

Wij lezen Hand. 13 : 32: „En wij verkondigen u de belofte, die tot de vaderen geschied is, dat namelijk God dezelve vervuld heeft aan ons, hunne kinderen, als Hij Jezus verwekt heeft”. Hieruit zien wij, dat de belofte van den Christus niet is voor de vaderen alleen, maar dat zij ook bestemd is voor hun kinderen en voor allen, die God uit alle volken, talen en natiën zou toebrengen. Opdat nu deze belofte aan de kinderen wordt overgeleverd, zoodat zij er voordeel en vrucht van hebben voor zichzelf, moest hun deze belofte verkondigd, gepredikt worden; gepredikt worden als een Evangelie, zoodat zij door deze prediking de belofte ontvingen, wanneer de Heilige Geest bij de prediking het geloof werkte. Dit zegt de Apostel hier nu niet, hij zegt alleen: *wij verkondigen u de belofte*. Hij zegt hier dus met andere woorden — want waartoe is anders de verkondiging? — de belofte is voor u, zij is voor u en voor uw kinderen. En daarop laat hij volgen: „Dat namelijk God deze — t. w. de verlossing — *vervuld heeft aan ons, hunne kinderen*”. De gansche belofte nu bestaat daarin, dat Hij zegt: Gij zult een Held hebben, die den Satan, die u zoo vreeselijk kwelt, de kop zal vermorzelen. Gij zult een Koning hebben, die u wèl zal regeeren en die recht en gerechtigheid zal doen op aarde, en dus ook in uw hart. Gij zult een Heiland hebben, in wiens wonden gij genezing zult vinden en die u voorzeker van al uw zonden zal verlossen. Nu zult gij vragen: Waar hebben wij deze belofte? Wel, zij is uit Gods mond uitgegaan in het para-